

Lütfi SÜRÜCÜ | Harun ŞEŞEN
Ahmet MASLAKÇI | Hakkı Okan YELOĞLU

SPSS, AMOS ve PROCESS Macro ile İlişkisel, Aracı/Düzenleyici ve Yapısal Eşitlik Modellemesi

---

2. BASKI

- ÖLÇEKLERİN ORTALAMASININ ALINMASI
- NORMAL DAĞILIM
- GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK
- KORELASYON VE REGRESYON
- ARACI DEĞİŞKEN ETKİSİNİN ANALİZİ
- DÜZENLEYİCİ DEĞİŞKEN ETKİSİNİN ANALİZİ

DETAY
YAYINCILIK

Ankara, 2023

DETAY YAYINLARI : *****
2. Baskı : Şubat 2023
1. Baskı : Mayıs 2021
ISBN : *****
Yayıncı Sertifika No : 46573
Matbaa Sertifika No : 42488

© Detay Anatolia Akademik Yayıncılık Ltd. Şti.

Her hakkı saklıdır. Yazarından ve yayınevinden yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince, 5 yıla kadar hapis ve adli para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi : Detay Yayıncılık
Kapak Tasarım : Detay Yayıncılık
Baskı ve Cilt : Bizim Buro Basımevi
1. Sanayi Caddesi Sedef Sokak No: 6/1 İskitler-Ankara

Kütüphane Bilgi Kartı

Lütfi Sürücü, Harun Şeşen, Ahmet Maslakçı, Hakkı Okan Yeloğlu
SPSS, AMOS ve PROCESS Macro ile İlişkisel, Aracı/Düzenleyici ve Yapısal Eşitlik Modellemesi, 2. Baskı
ISBN: ***** , viii + 234 sayfa, kaynakça var, dizin yok

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ
DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.

Adakale Sokak No: 14/4 Kızılay/ANKARA

Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42

Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

ÖNSÖZ

Bu kitap, araştırma sürecine duyulan hayranlığın ortak özelliğini paylaşan araştırmacılar tarafından yazılmıştır. Kitabın amacı sosyal bilimlerde araştırma yapan akademisyenler ve öğrencilere; istatistikî analizlerin yapılması, yorumlanması ve raporlanması konularında yetkinlik, beceri ve bilgi kazandırmaktır. Bu amaçla kitabın yazımında mümkün olduğunca sade, basit ve anlaşılır bir dil kullanılmasına ve örneklerin gerçek araştırma verileriyle desteklenmesine özen gösterilmiştir. Kitap tasarımı gereği kısa ve özdür. Kitapta yalnızca temel kavramlara odaklanmaya gayret gösterilmiştir.

Kitap, lisans ve lisansüstü öğrencilerini bilimsel araştırma süreciyle tanıştırmayı ve analiz sürecinde yol arkadaşı olmayı amaçlamaktadır. Okuyucular kitabın tamamını incelemeyen sadece ilgilendikleri konuyu seçerek ihtiyaç duydukları analizi yapabilir ve sonuçları raporlayabilirler. Ayrıca kitaptaki konularla ilgili verilen örnekler önce teorik olarak anlatılmış daha sonra SPSS ve AMOS paket programları ile çözülmüştür. Bu kitap, ders kitaplarından farklı olarak, yalnızca "araştırma yöntemleri" (deneysel veri toplama ve analizi) hakkında değil, baştan sona tüm "araştırma süreci" hakkında farklı metodolojik uygulamalar sunmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle hedefe giden yolda birden fazla alternatif olabileceğini göstermektedir.

Bu kitabı üretme çabasının başarısının, birçok akademisyenden aldığımız sürekli destek ve teşvikten geldiğini belirtmek isteriz. Kitabımızın ilk baskısına gelen eleştiri, yorum ve değerlendirmelerin yönlendirilmesi ile kitabımızın ikinci baskısı ile sizlerle birlikteyiz. İkinci baskıda, ilk baskıdaki tespit edilen hataların düzeltilmesinin yanında, yeni bir bölüm olarak veri analizindeki temel kavramların tanıtıldığı birinci bölüm ve geçerlilik ve güvenilirlik bölümünün sonuna da ölçeklerin içsel tutarlılığı ile ilgili yeni bir kısım ilave edilmiştir. Açıkçası, kitabın devamlı gelişen ve yaşayan bir kaynak olmasını arzulamaktayız. Bu bağlamda, üçüncü baskı için de çalışmaya başladığımızı ve bazı yeni/sıklıkla kullanılmaya başlanan analizleri de ileride kitap kapsamına dahil edeceğimizi ifade etmek isteriz. Kitaptaki analizleri takip etmek ve kitapla eş zamanlı yapabilmek için gerekli SPSS verilerini www.indataanalysis.com adresinden temin edebilirsiniz.

Görüşleriniz bizim için değerlidir.

Tüm yazarlar adına,

Lütfi SÜRÜCÜ
Isurucu@yahoo.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
------------	-----

BÖLÜM 1 VERİ ANALİZİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Veri Analizinde Temel Kavramlar	1
Notasyonlar.....	5
Değişken (Variable).....	7

BÖLÜM 2 ÖLÇEKLERİN ORTALAMASININ ALINMASI

Ölçeklerin Ortalamasının Alınması.....	11
SPSS Uygulaması	11
SPSS'de Hata Ekranı.....	15

BÖLÜM 3 NORMAL DAĞILIM

Normal Dağılım.....	17
SPSS Uygulaması	19
SPSS Çıktısında İstatiksel Yöntemlerin Yorumlanması.....	21
SPSS Çıktısında Grafikselle Yöntemlerin Yorumlanması	25
Bulguların Raporlanması.....	30
AMOS-Programının Tanıtılması	31
AMOS Uygulaması.....	35
Kaynakça.....	39

BÖLÜM 4

GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	40
GEÇERLİK	41
Faktör Analizi	44
Keşfedici Faktör Analizi (SPSS)	45
SPSS Uygulaması	47
Bulguların Raporlanması	60
Doğrulayıcı Faktör Analizi ve AMOS	62
AMOS ile Doğrulayıcı Faktör Analizi Uygulaması	66
Modelin Modifikasyonu	83
GÜVENİRLİK	87
SPSS Uygulaması	89
Bulguların Raporlanması	92
Güvenirliği Artırmak İçin Yapılacak İşlemler	94
İÇ TUTARLILIK	102
Kaynakça	117

BÖLÜM 5

KORELASYON VE REGRESYON

KORELASYON VE REGRESYON ANALİZLERİ	120
Korelasyon Analizi	122
SPSS Uygulaması	124
Bulguların Raporlanması	127
AMOS ile Korelasyon Analizi	128
REGRESYON ANALİZİ	130
SPSS Uygulaması	134
Araştırma Bulgularının Raporlanması	142
AMOS ile Regresyon Analizi	143
Kaynakça	149

BÖLÜM 6

ARACI DEĞİŞKEN ETKİSİNİN ANALİZİ

Aracı ve Düzenleyici Değişken Arasındaki Farklar	150
Aracı Değişken Etkisinin Analizi	152
Baron ve Kenny Nedensel Adımlar Yöntemi ile Aracı Değişken Etkisinin Analizi	156
SPSS Uygulaması	158
Bulguların Raporlanması	167
AMOS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM)	170
AMOS Yapısal Eşitlik Modelinin Uygulanması	173
Process Macro ile Aracı Değişken Etkisinin Analizi	182
SPSS Uygulaması	188
Bulguların Raporlanması	195
Kaynakça	196

BÖLÜM 7

DÜZENLEYİCİ (ILIMLAŞTIRICI, MODERATÖR) DEĞİŞKEN ETKİSİNİN ANALİZİ

Giriş	198
Regresyon ile Düzenleyici Değişken Etkisinin Analizi	202
SPSS Uygulaması	203
Bulguların Raporlanması	212
AMOS ile Düzenleyici Değişken Etkisinin Analizi	214
Process Macro ile Düzenleyici Değişken Etkisinin Analizi	218
SPSS Uygulaması	220
Bulguların Raporlanması	232
Kaynakça	234